

A

BALANÇ
I PERSPECTIVES

1

L'aportació dels Serveis Socials d'Atenció Primària a la cohesió social dels municipis de l'Àrea Metropolitana

La majoria d'informes, anàlisis i plans sobre els serveis socials d'atenció primària (SSAP) se centren en la conceptualització, metodologia de treball i organització dels serveis. En general, són força crítics amb la situació actual i donen propostes per a una millor atenció social dels ciutadans i ciutadanes.

No trobem una avaluació seriosa de la contribució dels SSAP a la cohesió social dels municipis o de les ciutats i molt especialment de l'atenció primària polivalent. Això no vol dir que no existeixi, sinó més aviat que els SSAP han desenvolupat una forta consciència crítica sobre si mateixos, així com una voluntat d'oferir uns serveis més adequats i de millor qualitat a la ciutadania.

Malgrat l'absència de l'esmentada avaluació, sí que podem extreure una sèrie de constatacions evidents sobre la contribució dels SSAP polivalents a la cohesió social dels municipis metropolitans. D'entre elles, destaquem les següents:

- Afavoreixen l'accés als serveis i prestacions a tota la població i molt especialment a les persones i nuclis familiars i socials amb dèficits informatius, econòmics, relacionals i educativo culturals, que d'una altra manera restarien exclosos dels sistemes de prestacions. Els SSAP polivalents són serveis que s'adrecen a tota la població que els necessiti, però el més important és la seva contribució a la universalització del benestar social per ser el prin-

A. Balanç i perspectives

1. L'aportació dels Serveis Socials d'Atenció Primària a la cohesió social dels municipis de l'Àrea Metropolitana

cial instrument que garanteix la universalitat del conjunt de serveis i prestacions que l'Estat i la societat ofereixen a la població. En aquest sentit, **contribueixen a la igualtat d'oportunitats** en el sentit més ampli del concepte.

- **Contribueixen a reduir la pobresa** entesa tant des d'un punt de vista absolut com relatiu, ja que possibiliten l'accés de la població anteriorment pobra a un nivell de renda (prestacions econòmiques) i serveis (realització de necessitats i enfortiment de capacitats) que, de manera directa o indirecta, eliminen o redueixen les seves situacions de pobresa.
- **Estenen els drets polítics, jurídics i socials a tota la ciutadania** a través dels seus serveis d'informació i orientació social.
- **Enforteixen l'autonomia personal i social de les persones i grups socials.** Els SSAP polivalents no només faciliten l'accés a prestacions i serveis a tota la població, sinó que la seva tasca d'orientació, assessorament i intervenció social i psicosocial possibilita la utilització adequada de les prestacions i els serveis perquè serveixin efectivament per a la promoció social i personal de la població usuària d'aquests serveis.
- **Són un instrument de prevenció social**, ja que desenvolupen les activitats i prestacions individuals, grupals i comunitàries que prevenen, eviten o disminueixen els factors associats a determinades problemàtiques que poden incidir negativament en el benestar social.
- **Proporcionen la base de coneixement necessària per a construir una ciutat més equitativa**, identificant tant les demandes com les necessitats de la població que en un moment donat es troba en una situació més crítica o de mancança. Així mateix, són un important **observatori social** respecte a les necessitats i demandes de col·lectius per als quals no hi ha una resposta social en un moment determinat en el temps i en l'espai.
- **Enforteixen el capital social de la ciutat o la capacitat de resposta social de la pròpia ciutat** mitjançant la seva contribució, a través del treball social comunitari, a l'enfortiment relacional i associatiu d'un territori.

A. Balanç i perspectives

1. L'aportació dels Serveis Socials d'Atenció Primària a la cohesió social dels municipis de l'Àrea Metropolitana

De la incidència de l'atenció primària polivalent en la cohesió social de la ciutat, deduïm unes conclusions que han orientat en bona mesura la primera redacció del Llibre Blanc:

- a) L'eficàcia en els resultats, en termes de cohesió social de l'atenció primària polivalent, és fàcilment contrastable. Aplicant, per exemple, la metodologia de base 0, és a dir, interrogant-nos sobre el que passaria si l'activitat no existís, es comprova fàcilment que la cohesió social, la capacitat d'integració de la ciutat, quedaria força reduïda. En canvi, si està permanentment obert el procés de millora contínua de l'atenció primària i d'adaptació als canvis de l'entorn en termes d'eficiència, qualitat i productivitat, els resultats són evidents.
- b) L'àmbit d'intervenció dels SSAP polivalents no es redueix tan sols a l'àmbit de l'anomenat sistema de serveis socials, sinó que és molt més ampli; les seves activitats d'informació i orientació incideixen en el conjunt dels serveis de benestar en el seu sentit més extens: sanitat, ensenyament, ocupació, habitatge, espais públics i urbanisme. És a dir, la seva funció és molt més àmplia que l'atribuïda "porta d'entrada al sistema de serveis socials".
- c) En aquest sentit, l'eficàcia dels SSAP i en particular de l'atenció primària polivalent cal contemplar-la en els serveis mateixos i en el seu paper de suport sobre el conjunt dels serveis socials i personals de la ciutat i no només avaluant la seva pròpia acció.

